

Lama Tsongkhapa: BA ĐIỂM TINH YẾU CỦA ĐƯỜNG TU

- English Title: *Three Principal Aspects of the Path*, English translation by Lama Zopa Rinpoche-
Tác Giả (Author): Lama Tông Khách Ba (sơ tổ dòng Gelug) -
Việt ngữ: Hồng Như - bản dịch lại 2017, nhuận văn 2021

Bản Việt ngữ mới nhuận văn: 2021

Tiếng Việt:

[TÁN ĐƯỜNG ĐẢNH LỄ]

Con xin kính lễ / các đấng Tôn Sư.

[HÚA VIẾT LUẬN]

[1] Giáo pháp Phật dạy / trọn nghĩa tinh yếu;
Con đường Phật và / Bồ tát tán dương;
Lối ngỏ mở ra / cho kẻ thiện duyên / khát khao giải thoát
Là những điều mà / Thầy sẽ hết lòng / giải thích ở đây.

[KHUYẾN NGHE]

[2] Ai người không cầu / lạc thú thế gian
Gắng tận dụng cảnh / ung dung sung mãn
Noi theo con đường / khiến Phật hoan hỉ,
Bậc thiện duyên này, / xin hãy lắng nghe / với tâm trong sáng.

[VÌ SAO CẦN KHỞI TÂM BUÔNG SINH TỬ]

[3] Tâm quyết cầu thoát / nếu chưa thật có
Thì biến luân hồi / tìm cầu thiện báo, / chẳng cách nào ngưng.
Lại luyến sinh tử, / nên kẻ có thân / luôn bị buộc ràng,
Vậy ngay từ đầu / phải sớm tìm cầu / tâm buông sinh tử.

[LÀM SAO PHÁT TÂM BUÔNG SINH TỬ]

[4] Ung dung sung mãn / là điều khó gấp, /
mạng sống thì lại / ngắn ngủi không bền:
Ý nghĩ này đây / tập cho quen thuộc, /
tâm rồi sẽ thôi / đắm chuyện đời này.
Phải luôn nhớ rằng / nghiệp quả không sai; /
toàn bộ luân hồi / không ngoài khổ não:
Hãy cứ như vậy / thường xuyên nhớ nghĩ, /
tâm sẽ không còn / đắm chuyện đời sau.

[THẾ NÀO MỚI ĐÚNG LÀ KHỎI TÂM BUÔNG SINH TỬ]

[5] Cú thế, đối với / phồn vinh thế tục,
Đã tuyệt không còn / khởi niệm luyến tham,
Ngày cũng như đêm / đều mong giải thoát:
Tâm buông sinh tử / bấy giờ khởi sinh.

[VÌ SAO CẦN PHÁT TÂM BỒ ĐỀ]

[6] Nhưng dù có được / tâm buông sinh tử
Mà không phối hợp / với tâm bồ đề
Cũng chẳng thể nào / thành nhân đại lạc / của chánh đẳng giác.
Bởi vậy kẻ trí / phát tâm bồ đề.

[LÀM SAO PHÁT TÂM BỒ ĐỀ]

[7] Bị bốn sông lớn / cuốn cuộn cuống phăng,
Nghệ nghiệp cũ buộc ràng / khó lòng tháo gỡ,
Vướng kẹt trùng trùng / lưới sắt chấp ngã,
Khuất ngạt đêm dày / bóng tối vô minh,

[8] Sinh tử, tử sinh, / triền miên bất tận
Chịu ba loại khổ, bức bách không cùng.
Hiền mẫu của tôi / sống như thế đó:
Nhớ nghĩ như vậy, / để mà phát tâm / vô thượng bồ đề.

[THẾ NÀO MỚI ĐÚNG LÀ PHÁT TÂM BỒ ĐỀ]

[bồ sung] Tóm lại giống như / mẹ thấy con yêu / rơi vào hố lửa
Dù chỉ một giây / cũng đẳng đẳng dài / hàng vô lượng kiếp
Nghĩ đến tất cả / hiền mẫu đa sinh / khổ đau vô tận
Tâm không chịu nổi / dù chỉ một giây,
Tự nhiên thiết tha / vì chúng sinh mà / cầu vô thượng giác,
Khi ấy là lúc / đã phát được tâm / vô thượng bồ đề.

[VÌ SAO CẦN CHỨNG NHƯ THẬT TRI KIẾN]

[9] Nhưng thiếu trí tuệ / chứng chân thực tại
Thì dù có đã / phát tâm buông xả, / và tâm bồ đề.
Cũng chẳng thể nào / chặt gốc sinh tử.
Vậy phải tìm cách / chứng lý duyên sinh.

[TRỎ RA NHƯ THẬT TRI KIẾN]

[10] Ai người thấy pháp / luân hồi, niết bàn,
Đều thuận nhân quả / không hề sai chạy,
Và mọi đối cảnh / của tâm chấp bám / toàn bộ rã tan,
Thì đó là người / bước vào con đường / khiến Phật hoan hỉ.

[NHƯ THẬT TRI KIẾN QUÁN SÁT CHUA THÀNH]

[11] Hiểu được tướng hiện—duyên sinh không sai
Hiểu được tánh không—vắng mọi khẳng định
Hai sự hiểu này / hễ còn riêng lẻ

Là còn chưa chứng / ý thật của Phật.

[NHƯ THẬT TRI KIẾN QUÁN SÁT ĐÃ THÀNH]

[12] Bao giờ đồng loạt / không còn xen kẻ,
Chính lúc chứng biết / duyên sinh không sai
Là lúc rã tan / đổi cảnh vọng chấp
Khi ấy chánh-kiến-quán-sát vẹn toàn.

[ĐIỂM THÙ THẮNG CỦA TRI KIẾN TRUNG QUÁN CỤ DUYÊN]

[13] Hơn nữa, vì hiện / mà tan chấp có;
Vì tánh không mà / tan hết chấp không.
Biết rõ thế nào / từ nơi tánh không / hiện ra nhân quả,
Khi ấy không còn / vướng chấp biên kiến.

[ĐẠT NIỀM XÁC QUYẾT RỒI, KHUYÊN TIẾP TỤC TỰ]

[14] Bao giờ ba điểm / tinh yếu Phật đạo
Con tự chứng biết / đúng như sự thật
Khi ấy, con ơi / tìm nơi thanh tịnh, / tu cho tinh tấn
Mục tiêu cứu cánh / hãy chóng viên thành.

hết

Xem bản Tặng – Anh – Việt ở trang sau

<http://www.hongnhu.org/ba-diem-tinh-yeu/2/>(opens in a new tab)

[Bản Tang Anh Việt]

BA ĐIỂM TINH YẾU CỦA ĐƯỜNG TU của Lama Tsongkhapa

- The Three Principal Aspect Of The Path (Lam Tso Nam Sum)

TÁN DƯƠNG ĐẢNH LỄ - Expressing the Homage

॥५॥ ।हे शत्रुघ्नि महामुश रक्षय स्ति ॥

I bow down to my perfect guru
Con xin kính lě / các đấng Tôn Sư.

HỮA VIẾT LUÂN - The Promise to Compose

ଶ୍ରୀମତୀ ଶଶୁଦ୍ଧା ମାଣ୍ଡିଆ

[1] The essential meaning of the Victorious Ones' teachings.

[1] Giáo pháp Phát day / tron nghĩa tinh yếu:

ଶ୍ରୀପାତ୍ରିଶାନୁମାନପୁରୁଷାଗ୍ରୀଷ୍ମବନ୍ଧୁବନ୍ଧୁମା

The path praised by all the holy Victors and their sons,
Con đường Phật và / Bồ tát tán dương;

শুভ্যন্তৰসন্দর্ভসমষ্টি প্রকাশ করিব।

The gateway of the fortunate ones desiring liberation—
Lối ngõ mở ra / cho kẻ thiên duyên / khát khao giải thoát

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

This I shall try to explain as much as I can.

Là những điều mà / Thầy sẽ hết lòng / giải thích ở đây.

KHUYẾN NGHE – Persuading to Listen

ଏହାପାଇବାକୁମାତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

[2] Those who are not attached to the pleasures of circling,

[2] Ai người không cầu / lạc thú thế gian

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

Who strive to make freedom and endowments meaningful,

Gắng tận dụng cảnh / ung dung sung mãn

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

Who entrust themselves to the path pleasing the victorious ones-

Noi theo con đường / khiến Phật hoan hỉ,

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

You fortunate ones: listen with a calm mind.

Bậc thiện duyên này, / xin hãy lắng nghe / với tâm trong sáng.

VÌ SAO CẦN KHỞI TÂM BUÔNG SINH TỬ – The Purpose of Generating Renunciation

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

[3] Without the complete intention definitely to be free from circling,

[3] Tâm quyết cầu thoát / nếu chưa thật có

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

There is no way to pacify attachment seeking pleasurable effects in the ocean of circling.

Thì biến luân hồi / tìm cầu thiện báo, / chẳng cách nào ngưng.

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

Also, by craving for cyclic existence, embodied beings are continuously bound.

Lại luyến sinh tử, / nên kẻ có thân / luôn bị buộc ràng,

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

Therefore, at the very beginning seek renunciation.

Vậy ngay từ đầu / phải sớm tìm cầu / tâm buông sinh tử.

LÀM SAO PHÁT TÂM BUÔNG SINH TỬ – How to Generate Renunciation

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

[4] Freedom and endowments are difficult to find, / And life has no time to spare.

[4] Ung dung sung mãn / là điều khó gặp, /

mạng sống thì lại / ngắn ngủi không bền:

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

By gaining familiarity with this, / Attraction to the appearances of this life is reversed.

Ý nghĩ này đây / tập cho quen thuộc, /

tâm rồi sẽ thôi / đắm chuyện đời này.

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

By thinking over and over again / That actions and their effects are unbetraying,

Phải luôn nhớ rằng / nghiệp quả không sai; /

toàn bộ luân hồi / không ngoài khổ não:

କ୍ଷମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧାଶର୍ମିତ୍ରାବନ୍ଧା

And repeatedly contemplating the miseries of cyclic existence, / Attraction to the appearances of

future lives is reversed.

Hãy cứ như vậy / thường xuyên nhớ nghĩ, /
tâm sẽ không còn / đắm chuyện đời sau.

THẾ NÀO MỚI ĐÚNG LÀ KHỎI TÂM BUÔNG SINH TỬ – The Definition of Having Generated Renunciation

ଦ୍ୱାରାଶ୍ରମସାଧନାରତ୍ନରକ୍ଷଣାପା ।

[5] When, by having trained in that way,

[5] Cứ thế, đỗi với / phồn vinh thế tục,

ଚିନ୍ମତ୍ତରକ୍ଷଣାର୍ଥାଯଦିଷ୍ଟିତ୍ଵାପା ।

There is no arising, even for a second, of attraction to the perfections of cyclic existence,
Đã tuyệt không còn / khởi niệm luyến tham,

ଅଶକ୍ତରଗୁରୁତ୍ୱରକ୍ଷଣାତେଷଣୀ ।

And all day and night the intention seeking liberation arises –

Ngày cũng như đêm / đều mong giải thoát:

ଶୂନ୍ୟରେତ୍ତିବ୍ୟାହର୍ମୁଦ୍ରାପା ।

Then the thought of renunciation has been generated.

Tâm buông sinh tử / bấy giờ khởi sinh.

VÌ SAO CẦN PHÁT TÂM BỒ ĐỀ – The Purpose of Generating the Mind of Enlightenment

ଦେଖାନ୍ତର୍ମୁଦ୍ରାଯଦ୍ୱାରାଦ୍ୱାରାଶ୍ରମାପାପାପା ।

[6] Even if renunciation has been developed,

[6] Nhưng dù có được / tâm buông sinh tử

କିମ୍ବାପାଦାପାଦାପାପା ।

If it is not possessed by the mind of enlightenment

Mà không phối hợp / với tâm bồ đề

ଶୁଦ୍ଧର୍ମାପାପାପାପା ।

It does not become the cause of the perfect bliss of unsurpassed enlightenment.

Cũng chẳng thể nào / thành nhân đại lạc / của chánh đẳng giác.

ଶୂନ୍ୟର୍ମୁଦ୍ରାପାପାପାପା ।

Therefore the wise generate the supreme mind of enlightenment.

Bởi vậy kẻ trí / phát tâm bồ đề.

LÀM SAO PHÁT TÂM BỒ ĐỀ – How to Generate the Mind of Enlightenment

ଶୁଦ୍ଧର୍ମାପାପାପାପା ।

[7] Swept away by the current of the four powerful rivers,

[7] Bị bốn sông lớn / cuốn cuộn cuống phăng,

ଏକ୍ଷଣାଦ୍ୱାରାପାପାପାପା ।

Tied by the tight bonds of karma, so hard to undo,

Nghiệp cũ buộc ràng / khó lòng tháo gỡ,

ଏତ୍ୟାତ୍ମିକାପାପାପାପା ।

Caught in the iron net of self-grasping,

Vướng kẹt trùng trùng / lưới sắt chấp ngã,

ଏତ୍ୟାତ୍ମିକାପାପାପାପା ।

Completely enveloped by the total darkness of ignorance,

Khuất ngạt đêm dày / bóng tối vô minh,

សុមិន្តិមិន្តស្ម័គ្រិន្តស្មោ ।

- [8] Endlessly reborn in cyclic existence,
[8] Sinh tử, tử sinh, / triền miên bất tận

ខ្សោះនូវធម្មានុស្សកណ្តិជិនិមិន្តស្មោ ।

Ceaselessly tormented by the three sufferings -
Chịu ba loại khổ, bức bách không cùng.

ពិនិត្យធម្មានុស្សរិនិមិន្តស្មោ ।

Thinking that all mothers are in such a condition,
Hiền mẫu của tôi / sống như thế đó:

ឯក្រឹមធម្មានុស្សរិនិមិន្តស្មោ ।

Generate the supreme mind of enlightenment.
Nhớ nghĩ như vậy, / để mà phát tâm / vô thượng bồ đề.

THẾ NÀO MỚI ĐÚNG LÀ PHÁT TÂM BỒ ĐỀ – The Definition of Having Generated the Mind of Enlightenment

- [8a] In short, if like the mother whose cherished son has fallen into a pit of fire
Tóm lại giống như / mẹ thấy con yêu / rơi vào hố lửa
And who experiences even one second of his suffering as an unbearable eternity,
Dù chỉ một giây / cũng đắng đắng dài / hàng vô lượng kiếp
Your reflection on the suffering of all mother sentient beings
Nghĩ đến tất cả / hiền mẫu đa sinh / khổ đau vô tận
Has made it impossible for you to bear their suffering for even one second
Tâm không chịu nổi / dù chỉ một giây,
And the wish seeking enlightenment for their sake arises without effort,
Tự nhiên thiết tha / vì chúng sinh mà / cầu vô thượng giác,
Then you have realized the supreme precious mind of enlightenment.
Khi ấy là lúc / đã phát được tâm / vô thượng bồ đề.

VÌ SAO CẦN CHỨNG NHƯ THẬT TRI KIẾN – The Reason to Meditate on the Right View

ពិនិត្យធម្មានុស្សរិនិមិន្តស្មោ ।

- [9] Without the wisdom realizing ultimate reality,
[9] Nhưng thiếu trí tuệ / chứng chân thực tại

ទំនួលប្លែងធម្មានុស្សរិនិមិន្តស្មោ ।

Even though you have generated renunciation and the mind of enlightenment
Thì dù có đã / phát tâm buông xả, / và tâm bồ đề.

សិទ្ធិក្រោមធម្មានុស្សរិនិមិន្តស្មោ ।

You cannot cut the root cause of circling.
Cũng chẳng thể nào / chặt gốc sinh tử.

ទិន្នន័យធម្មានុស្សរិនិមិន្តស្មោ ।

Therefore, attempt the method to realize dependent arising.
Vậy phải tìm cách / chứng lý duyên sinh.

TRỎ RA NHƯ THẬT TRI KIẾN – Showing the Right View

ពិនិត្យធម្មានុស្សរិនិមិន្តស្មោ ।

- [10] One who sees the cause and effect of all phenomena
[10] Ai người thấy pháp / luân hồi, niết bàn,

គ្វិនិភាពធម្មានុស្សរិនិមិន្តស្មោ ।

Of both cyclic existence and the state beyond sorrow as forever unbetraying,

Đầu thuận nhân quả / không hề sai chạy,

द्वीपादित्यादृष्ट्येषु विश्वा ।

And for whom any object trusted in by the grasping mind has completely disappeared,

Và mọi đối cảnh / của tâm chấp bám / toàn bộ rã tan,

द्वीपादित्यादृष्ट्येषु विश्वा ।

Has at that time entered the path pleasing the Buddhas.

Thì đó là người / bước vào con đường / khiến Phật hoan hỉ.

NHƯ THẬT TRI KIẾN QUÁN SÁT CHƯA THÀNH - The Definition of Not Having Completed the Analysis of the Right View

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

[11] If the appearance that is unbetraying dependent relation

11] Hiểu được tướng hiện—duyên sinh không sai

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

Is accepted separately from emptiness,

Hiểu được tánh không—vắng mọi khẳng định

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

As long as these two understandings are seen as separate,

Hai sự hiểu này / hễ còn riêng lẻ

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

Then one has still not realized the Buddha's intent.

Là còn chưa chứng / ý thật của Phật.

NHƯ THẬT TRI KIẾN QUÁN SÁT ĐÃ THÀNH - The Definition of Having Completed the Analysis of Right View

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

[12] If [these two realizations] are happening simultaneously without alternation,

[12] Bao giờ đồng loạt / không còn xen kẽ,

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

The definite ascertainment comes that completely destroys

Chính lúc chứng biết / duyên sinh không sai

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

The way all objects are apprehended [as truly existent],

Là lúc rã tan / đối cảnh vọng chấp

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

At that time the analysis of the ultimate view is complete.

Khi ấy chánh-kiến-quán-sát vẹn toàn.

ĐIỂM THÙ THẮNG CỦA TRI KIẾN TRUNG QUÁN CỤ DUYÊN - - The Particular Special Quality of the Prasangika View

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

[13] Furthermore, appearance eliminates the extreme of existence

[13] Hơn nữa, vì hiện / mà tan chấp có;

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

and emptiness eliminates the extreme of non-existence.

Vì tánh không mà / tan hết chấp không.

शुद्धाद्वयविद्यामिद्याद्या ।

If you realize how emptiness manifests in the manner of cause and effect

Biết rõ thế nào / từ nơi tánh không / hiện ra nhân quả,

མྱྰ ནྱྰ དྱྰ མྱྰ ནྱྰ བྱྰ ནྱྰ དྱྰ མྱྰ ནྱྰ དྱྰ |

Then you are not captivated by wrong notions holding extreme views.

Khi ấy không còn / vướng chấp biên kiến.

ĐẠT NIỀM XÁC QUYẾT RỒI, KHUYÊN TIẾP TỤC TU - Having Gained Definite Ascertainment, Advice on Pursuing the Practice

དྱྰ ནྱྰ དྱྰ མྱྰ ནྱྰ དྱྰ མྱྰ ནྱྰ དྱྰ མྱྰ ནྱྰ |

[14] In this way you realize exactly

[14] Bao giờ ba điểm / tinh yếu Phật đạo

གྱାନ ཕ୍ଷମା ດ ສ୍ରଦୀପ ཕ୍ଷମା ດ ພାତିକ ཕ୍ଷମା |

The vital points of the three principal aspects of the path.

Con tự chứng biết / đúng như sự thật

ଶିଥାନ ପାଇଁ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କରିବାକୁ ପାଇଁବାକୁ |

Resort to seeking solitude, generate the power of effort,

Khi ấy, con ơi / tìm nơi thanh tịnh, / tu cho tinh tấn

ଶବ୍ଦଶ୍ଵର ପାଇଁବାକୁ ପାଇଁବାକୁ |

And quickly accomplish your final goal, my child.

Mục tiêu cứu cánh / hãy chóng viên thành.

ଆମ ଏହିକିମନ୍ଦୁ ସର୍ବାଧିକାରୀ କରିବାକୁ ପାଇଁବାକୁ ପାଇଁବାକୁ |

Giáo pháp này do tỳ kheo hành khất Losang Dragpa, là kẻ đa văn, viết ra theo lời khuyên của cháu trai Ponpo Ngawang Dragpa